

Geef jeugd de ruimte!

in

West

Gemeente Utrecht, juni 2013

INHOUDSOPGAVE

TEN GELEIDE

- waarom dit wijkspeelruimte kader?
- rol en reikwijdte
- informele en formele speelruimte
- Jantje Betonnorm
- Utrechtse norm
- inbreng bewoners en bewonertjes

DE WIJK WEST; STAND VAN ZAKEN

- typologie van de wijk
- demografie van de wijk
- stand van zaken m.b.t. spelen in West
- beheerde speeltuinen
- welzijnswerk in de openbare ruimte: begeleid spelen
- groenplansituatie
- schoolpleinen
- sportvoorzieningen

AMBITIES DEEL EEN: SPEELVOORZIENINGEN

- Oog in Al
- Nieuw Engeland
- Lombok

AMBITIES DEEL TWEE: JONGERENVOORZIENINGEN

- visie
- aantallen jongeren
- informeel: sport en ontmoeting
- formeel: sportplekken in West

TOT SLOT

- algemeen
- West

BIJLAGE

- kaart streefbeeld

TEN GELEIDE

Waarom dit wijkspeelruimte kader?

In mei 2009 heeft de gemeenteraad de nota Speelruimte met de titel 'Geef jeugd de ruimte!' vastgesteld. Die nota draagt het college op om maatwerk te leveren en voor alle wijken van Utrecht actuele wijkspeelruimte kaders op te stellen. Vanuit de invalshoek '*spelen*' moeten deze een raamwerk leveren voor ruimtelijke en andere ontwikkelingen in de wijk. Wat u hier aantreft is het wijkspeelruimteplan voor de wijk West, dat verschijnt samen met de plannen voor Oost, Noordoost, en Binnenstad. In 2010 en 2011 verschenen de plannen voor de wijken Noordwest, Vleuten-De Meern en Leidsche Rijn en in 2012 Overvecht, Zuidwest en Zuid. Voor dit kader is eind 2011 - net als in de andere genoemde eerdere wijken - door OBB-ingenieurs een quickscan op buurniveau uitgevoerd, in 2012 aangevuld met een analyse per speelplek. De analyse van OBB is separaat uitgebracht en als werkdocument beschikbaar voor alle betrokken ambtelijke geledingen. Daarnaast kan het materiaal gebruikt worden om wijken Utrecht-breed te vergelijken.

In het wijkspeelruimte kader 'Geef Jeugd de Ruimte in West!' worden na een aantal meer algemene noties over de wijk, de hoofdpunten uit het advies van OBB verwoord in de vorm van *ambities*. Daarmee wordt aangegeven dat realisering (nog) niet vaststaat, maar dat zodra de mogelijkheden daartoe zich aandienen wordt gekeken hoe de beschreven maatregelen kunnen worden gerealiseerd. Wel is ten opzichte van eerdere plannen, de opzet licht gewijzigd. Het externe deskundigenadvies is niet langer 1:1 onderdeel van het wijkspeelplan, maar op afroep los opvraagbaar. Het gemeentelijke document is een compilatie en een samenvatting van het uitgebrachte advies.

Rol en reikwijdte

Dit wijkspeelruimte kader (WSK) is een kadernotitie. Het schetst een perspectief van wat wenselijk is op de middellange termijn (5-10 jaar). De belangrijkste rol is, dat spelen de aandacht krijgt en wordt meegenomen bij beslissingen over ruimtelijke ontwikkelingen (wijkuitleg, bouwprojecten, uitwerking van bestemmingsplannen etc.). Ook projectontwikkelaars worden zo aangemoedigd om spelen als integraal onderdeel in hun planontwikkelingen mee te nemen (en aan de kosten bij te dragen). In lijn daarmee zijn met dit wijkspeelplan geen specifieke middelen verbonden. De kosten van (meer) speelvoorzieningen vormen een integraal onderdeel van een gebiedsontwikkeling. Daarnaast is het is gangbare praktijk dat het leefbaarheidsbudget van de wijk wordt aangesproken voor speelvoorzieningen wanneer bewoners de wens daartoe kenbaar maken.

Spelen kan een hoofdfunctie hebben ('formele speelplekken') of een nevenfunctie ('informeel spelen'). Voor de nevenfunctie informeel spelen zal altijd een belangenafweging plaats moeten vinden met bijvoorbeeld natuur, verkeersafwikkeling of veiligheid.

De rol van deze kadernotitie is driedelig:

- in de eerste plaats kunnen het wijk- en gebiedsmanagement die element uit het plan oppakken die passen in lopende projecten, dan wel inbrengen in stedenbouwkundige plannen, groen-, weg- en waterplannen
- in de tweede plaats biedt het wijkspeelruimte kader het wijkmanagement een handvat (toetsingskader) waarmee keuzevragen over speelplekken richting bewoners en gemeentelijke diensten gemakkelijker kunnen worden beoordeeld en beantwoord
- in de derde plaats tenslotte biedt het wijkkader aan Stadswerken bij de periodieke vervanging van speeltoestellen een handvat wat betreft leeftijdscategorie of type toestel.

Het initiatief voor het opstarten van deze aanpak komt van het Programma Jeugd. Het wijkmanagementoverleg (wmo) is nauw betrokken geweest bij de opstelling van dit kader. De wijkraad is al eerder gehoord. Het onderwerp speelruimte is bij uitstek een integrale aangelegenheid waarbij veel partijen betrokken zijn. Binnen de gemeente is aansluiting nodig met Stadswerken (aanleg, onderhoud, beheer) en Stadsontwikkeling (groenplannen, ontwerp). Ook Maatschappelijke ontwikkeling (sport- en welzijnsvoorzieningen) en GGenGD (gezonde wijk) komen in beeld. De afdeling Wijken als regisseur van de wijkagenda op inhoud en proces. Buiten de gemeente zijn de wijkwelzijnsorganisatie (speeltuinen), scholen en woningcorporaties belanghebbende.

Informeel en formele speelruimte

Een kind speelt altijd en overal. Daarom kan de formele speelruimte niet los worden gezien van de informele speelruimte. Waar minder informele speelruimte is, is de formele speelruimte nog belangrijker. Informele speelruimte wordt bepaald door de kwantiteit en kwaliteit van tuinen, plantsoenen, grasvelden, pleintjes, hofjes, stoepen, verkeersluwe straten, bossen en watergangen en vijvers. Deze ruimten omvatten veel speel mogelijkheden zo gauw kinderen zelfstandig op pad mogen in de buurt. Dit kan lopend, maar ook op de skates, step of fiets. Verstoppertje, hutten bouwen, speurtocht door de wijk, belletje lellen, vissen, verzamelen en ga zo maar door. De

speelmogelijkheden zijn oneindig. Belangrijkste voorwaarde is dat deze ruimte er is en veilig genoeg is voor spel en ten tweede dat er gespeeld mag worden. Van de eigen ouders, maar niet minder ook van omwonenden.

Jantje Betonnorm

Als norm voor een speelvriendelijke wijk hanteert de gemeenteraad als vuistregel dat 3% van het voor wonen uitgegeven oppervlak voor spelen bestemd moet zijn: de zgn. 'Jantje Beton'-norm. Dit heeft betrekking op de formele, d.w.z. als zodanig bestemde, speelruimte. Het zal geen verwondering te wekken dat in gevallen waarin sprake is van relatief veel en goed bruikbare informele speelruimte, soepeler met de 3% formele speelruimte kan worden omgegaan dan in een stenen omgeving waar weinig openbare speelruimte of openbaar groen beschikbaar is. Deze vuistregel geldt te meer wanneer sprake is van een hoge kinderdichtheid in relatie met het beschikbare speelareaal. Dan is 3% formele speelruimte de absolute ondergrens.

Utrechtse norm

In onze Nota Speelruimte 'Geef jeugd de ruimte' uit 2009 is de Jantje Betonnorm verfijnd¹. In de eerste plaats wordt gekeken of er een basisvoorzieningenniveau aanwezig is voor kinderen in de doelgroepen jongere (0-5 jaar) en oudere kinderen (6-11 jaar). Vervolgens wordt getoetst of er voor elke 30 jongere kinderen een plek is en voor elke 70 oudere kinderen. En tenslotte wordt getoetst of er voor elke 100 jongeren een sportplek aanwezig is, variërend van een eenvoudig grasparc tot multisportvoorzieningen en Cruiffcourts. Daarnaast wordt getoetst of er verspreid over de buurten voor de jongeren voldoende kletsplekken zijn waar ze in kleinere groepjes elkaar kunnen ontmoeten.² Combinatie van deze doelgroepen kan, mits er voldoende ruimte is. Ook combinatie van sport voor oudere kinderen en jongeren is mogelijk. Daarbij is ook de inrichting van belang (zoning, type voorzieningen). De spreiding wordt - naast de norm - ook bepaald door de *actieradius* van een plek. Dit is de loopafstand tot een speelplek die een kind zelfstandig zou kunnen en mogen afleggen. Als de ruimte op een speelplek het toestaat kan een te grote speeldruk worden opgevangen door het aanbrenge van extra speelmogelijkheden. Dan kan met minder plekken worden volstaan. In andere gevallen moeten plekken met overlappende actieradius gehandhaafd blijven als er op de bestaande speelplekken te weinig ruimte is om de druk op te vangen. Zeker in buurten met een hoge kinderdichtheid doen zich deze situaties voor.

Inbreng bewoners en bewonertjes

Zoals aangegeven is dit wijkspelruimte kader gebaseerd op de Utrechtse normen en de bevindingen van gespecialiseerde deskundigen. Participatie van bewoners heeft niet plaats gevonden. Wel is de wijkraad geraadpleegd. In de concrete praktijk heeft de gemeente te maken met actieve bewonersgroepen die een initiatief nemen of die bereid zijn beheertaken op zich te nemen (bijvoorbeeld voor een spetterbadje). Dit plan geldt dan als richtinggevend kader, de bewonersinbreng zal uiteraard meewegen in de uiteindelijke beslissing en realisering. Wel vinden wij het van wezenlijk belang om te leren hoe de kinderen uit de wijk de speelruimte in hun wijk of buurt ervaren en beoordelen. Daartoe hebben wij de welzijnsorganisatie gevraagd om met kinderen uit de buurt wandelingen te organiseren zijn zij bevroegd over de speelervaringen ter plekke.

DE WIJK WEST; STAND VAN ZAKEN

Typologie van de wijk West

- Meer dan de helft (56%) van de bewoners in Utrecht-west is alleenstaand. Dit cijfer ligt iets hoger dan het stedelijk gemiddelde (53%). Het aandeel alleenstaanden is het hoogst in de subwijk Lombok (62%).
- van het totaal aantal huishoudens in de wijk Utrecht-west heeft 22% kinderen die thuis wonen. In de subwijk Oog in Al, Welgelegen is dit aandeel het hoogst, namelijk 33% en in Lombok het laagst, nl. 16%.
- binnen de wijk zijn er grote verschillen in het aantal vierkante meter gebruiksgroen per inwoner: in de subwijk Lombok is dit 0,2 m², in de subwijk Oog in Al 4 m² en in de subwijk Nieuw Engelland, Schepenbuurt 3m² per inwoner.
- in Utrecht-west bestaat de woningvoorraad voor 37% uit eengezinswoningen, 33% uit beneden- en bovenwoningen en voor 30% uit flats

¹ in het bijzonder op de pagina's 14 en 15 van de nota uit 2009 worden de Utrechtse normen uitgebreid toegelicht

² in de uitwerking van de norm vervullen de huidige JOPS de functie van 'overlooplek'. Het streven is daarbij dat ontmoeten en sporten zoveel mogelijk gecombineerd worden aangeboden

- ten opzichte van het stedelijk gemiddelde betekent dit dat er in Utrecht-west meer beneden- en bovenwoningen (33% t.o.v. 15%), minder flats (30% t.o.v. 40%) zijn en minder eengezinswoningen (37% t.o.v. 46%).
- in Utrecht-west is 18% van de (volwassen) bewoners laag opgeleid, 22% middelbaar opgeleid en 61% hoog opgeleid.
- deze cijfers komen grotendeels overeen met het Utrechts gemiddelde. Utrecht-west kent een iets groter aandeel hoog opgeleiden in vergelijking met het stedelijk gemiddelde (61% t.o.v. 57%).
- Utrecht-west heeft 51.000 m² gebruiksgroen, zoals trapveldjes en speelweides. Dit komt overeen met 2 m² per inwoner. Het stedelijk gemiddelde ligt op 7m² per inwoner.

Demografie van West

- In de wijk wonen in totaal ruim 5.000 kinderen en jeugdigen in de leeftijd van 0 t/m 18 jaar. De verwachting is dat dit aantal in 2020 is opgelopen to 5.600, wat overeenkomt met een groei van 11%.
- deze groei vindt plaats bij zowel baby en kleuters, kinderen van 6 t/m 11 jaar als bij pubers
- 42% van de jeugdigen heeft de baby of kleuterleeftijd in de leeftijd van 0 t/m 5 jaar, 28% van de kinderen is 6 t/m 11 jaar en 29% pubers in de leeftijd van 12 t/m 18 jaar. Deze verhouding komt overeen met de stad Utrecht als geheel.
- komende jaren tot 2020 zullen er zowel meer baby's en kleuters (10% groei), kinderen van 6 t/m 11 (13% groei) als pubers (12% groei) komen in de wijk Utrecht-west.

Stand van zaken m.b.t. spelen in West

- in de wijk is sprake van een ontoereikende spreiding van de speelplekken
- de succesvolle speelplekken zijn die welke toegankelijk zijn voor meerdere leeftijdsgroepen, w.o. de basisschool
- het minste succes hebben speelplekken die slecht gesitueerd of ingebouwd zijn, slecht ingedeeld of stenig en kaal
- de belangrijkste issues op het gebied van spelen in West zijn bereikbaarheid en de loopafstanden tot de speelplekken in relatie met de barrièrewerking van doorgaande wegen
- jongerenoverlast beperkt zich tot vuilnis, lege flessen e.d.
- prioriteiten van het wijkbureau op het gebied van spelen zijn: stoepen vrij maken van obstakels en inrichting van woonstraten (zodat kinderen 0-6 dicht bij huis kunnen spelen); aanleg van speellinten
- de wijk wil bij nieuwbouwlocaties spelen hoger op de agenda
- de bewoners van West zijn positief betrokken bij spelen; vormt de aanleiding voor goede samenwerking met de gemeente

Beheerde speeltuinen

Een speeltuin is een niet-openbare speelplek, voorzien van een afsluitbaar hek. Speeltuinen worden professioneel beheerd en het spelen gebeurt er onder toezicht. De meeste speeltuinen - ook die in West - maken deel uit van het aanbod van de wijkwelzijnsorganisatie. Het toezicht wordt uitgeoefend door gekwalificeerde kinderwerkers. West telt één bouwspeeltuin (thans beheerd door Portes): Bankaplein. Afgezet tegen het aantal kinderen in de wijk scoort West onder het stedelijk gemiddelde wat betreft het aantal m² speeltuinareaal per kind. Op de openingsuren van de speeltuin van de WWO zijn de reguliere afspraken van toepassing zoals vastgelegd in het collegebesluit uit 2009 (inclusief openstelling op zaterdag en zondag). In het kader van het traject Vernieuwend Speeltuinwerk wordt gekeken hoe het bewonersaandeel in de beheertaken van speeltuin Bankaplein kan worden vergroot, zodat ook het aantal openingsuren kan worden uitgebreid. Eveneens in Lombok/Leidsevaart ligt speeltuin De Regenboog. Dit

terreintje wordt niet (door de wijkwelzijnsorganisatie) beheerd; het wordt verder ook niet bemenst maar kent een soort sleutelbeheer.

Welzijnswerk in de openbare ruimte: begeleid spelen

De openbare ruimte is van groot belang voor de speel- resp. ontmoetingsbehoefte van kinderen en jongeren. Voorzieningen (waar dit plan primair betrekking op heeft) zijn daarvoor noodzakelijk maar niet als enige. Een flink deel van het activiteitsaanbod van Portes heeft betrekking op het spelen, het gedrag en de omgang met elkaar (en met de omgeving) door kinderen en jongeren op de speel- en ontmoetingsplekken. De wijkwelzijnsorganisatie biedt op verschillende plekken in de wijk een reeks activiteiten in de openbare ruimte aan, zoals: Suikerspinproject, Speelbakfiets, speelhoek de Doorbraak, Kinderspoor, de verlengde schooldag en Meedoen op straat. Portes vindt het belangrijk om met vaste medewerkers op deze plekken aanwezig te zijn; daardoor zijn de kinderen niet langer anoniem.

Schoolpleinen

Schoolpleinen zijn belangrijke speel- en verblijfsplekken voor de kinderen uit de buurt. Zeker als er geen of onvoldoende plekken zijn dan kunnen schoolpleinen een nuttige rol vervullen. Om dit te stimuleren is door de gemeenteraad in november 2007 het amendement 'Speelplekken voor de buurt' aangenomen. Met de bedoeling om meer speelplekken te creëren door zoveel mogelijk schoolpleinen openbaar toegankelijk te maken. Juridisch zijn de schoolbesturen – en niet de gemeente – eigenaar van de schoolpleinen en zij zijn dus ook verantwoordelijk voor het terrein. In de praktijk worden scholen geconfronteerd met vandalisme of onveiligheid, om dit tegen te gaan worden veelal hekken om de schoolpleinen geplaatst die na schooltijd op slot gaan. De ervaring leert dat schoolbesturen en schooldirecties niet onwelwillend staan tegenover het openstellen en openbaar toegankelijk maken van de schoolpleinen.

De wijk West telt relatief veel schoolpleinen die *niet* openbaar toegankelijk zijn. In de regel worden de schoolpleinen na schooltijd afgesloten van de openbare ruimte. Zo zijn in Lombok alle pleinen bij de scholen niet toegankelijk. Enkel de parkschool zit in de buurt van een park in deze wijk. In Nieuw Engeland en de Schepenbuurt heeft alleen Jenaplanschool De Brug het schoolplein toegankelijk gesteld voor kinderen uit de buurt. Helaas heeft dit plein niet heel aantrekkelijke toestellen en het is tamelijk leeg. In Oog in Al en Welgelegen hebben alle scholen een hek om het schoolplein heen staan dat op slot gaat. Hierdoor zijn de schoolpleinen niet toegankelijk voor de kinderen uit de wijk wat jammer is; deze pleinen hebben leuke speeltoestellen om kinderen gevarieerd te kunnen laten spelen. Naast de Marnixschool en de Oog in Al school liggen twee grasvelden waarop de kinderen uit de buurt kunnen spelen.

Ook al scoort de wijk West met het aanbod van formele speelplekken niet onder de maat, zou er voor de gewenste variatie in het speelaanbod niettemin naar gestreefd moeten worden om meer schoolpleinen opengesteld te krijgen.

Sportvoorzieningen

De wijk West kent de volgende (formele) sportvoorzieningen:

- sportpark Marco van Basten
- tennispark Domstad
- zwembad Den Hommel
- ligweide peuterbad

AMBITIES DEEL I: SPELEN

Dit hoofdstuk beschrijft op hoofdlijnen per buurt de ambitie in het aanbod aan formele speelplekken voor de jonge kinderen (0-5 jaar) en de oudere kinderen (6-11 jaar). De ambitie is gebaseerd op: de Utrechtse norm (zie pagina 4). De ambitie is geformuleerd op basis van een speelruimteanalyse, waarbij door middel van veldwerk en informatieverwerking de afzonderlijke speel- en sportplekken per subbuurt in beeld zijn gebracht. Deze analyse heeft als basis voor dit plan gediend en is separaat beschikbaar.

Per buurt wordt eerst de ambitie m.b.t. de informele speelruimte weergegeven, gevolgd door de ambitie m.b.t. de formele speel- en ontmoetingsplekken in de buurt. In Deel 2 zijn de jongerenvoorzieningen aan de beurt.

Oog in Al

Deze wijk is onderverdeeld in de buurten Halve Maan Noord en Zuid, Welgelegen, Den Hommel en Oog en Al.

Informele speelruimte

Er is voldoende informele speelruimte in Halve Maan Noord. In de overige buurten is er overdag voldoende speelruimte (getuige de stoepkrijttekeningen in sommige straten), maar 's avonds als alle auto's er staan, is er te weinig informele speelruimte vooral voor de jeugd. Zij zijn dan op de plantsoenen en speelplekken aangewezen.

Onze ambitie voor de informele speelruimte luidt als volgt:

- Kanaalzone ontwikkelen à la Kanaleneiland
- duidelijke routing naar formele speelplekken
- kindvriendelijker stoepen (speelprikkel, ruimte voor spelen op de stoepen)
- kindvriendelijker Park Oog in Al, waar wat te beleven is voor alle leeftijden.

Informeel	Stoepen	Pleinen	Parken	Straten	Bosjes	Veldjes	Tuinen	Water
0 t/m 5	+	nvt	nvt	-	nvt	+/-	+	nvt
6 t/m 11	+	+/-	+	+/-	-	+/-	+/-	+/-

Formele speelruimte

In totaal zijn voor beide doelgroepen in de huidige situatie 10 speelplekken aanwezig, variërend in grootte en inrichting. Gemiddeld moeten 126 kinderen en jeugdigen een plek delen. In de huidige situatie staan er op 4 plekken voorzieningen voor kinderen en op 8 plekken voorzieningen voor jeugd.

oog en al	Speelplekken			Kindergegevens	
	huidig aantal	Utrechtse norm	advies OBB	Aantal	Aantal knd/ha
Totaal/gemiddeld	10	21	12	1.268	10,0
Geschikt voor 0 t/m 5	4	21	9	652	10,2
Geschikt voor 6 t/m 11	8	8	9	616	9,7

Gezien het wenselijke basisvoorzieningsniveau zouden er minimaal 21 plekken moeten zijn voor de kinderen, waarvan 8 mede geschikt voor de jeugd. Er is een groot tekort aan speelplekken voor met name kinderen. Alle mogelijke formele speelruimte is dan ook nodig. Investeren in kleine, verspreid liggende plekken is kostbaar. De ambitie voor de formele speelruimte is dan ook grote goed gespreid liggende plekken aan te bieden, zoals ook in Nieuw Engeland (zie hierna) het geval is.

Onze ambitie voor de formele speelruimte is:

- bijplaatsen van voorzieningen voor kinderen op die plekken voor jeugd en jongeren welke groot genoeg zijn voor goede zonering (zie ook plekkentabel Quickscan OBB).
- investeren in twee zeer centrale 'parkplekken' met goed ontwerp in Park Oog in Al, en nieuw te ontwikkelen locaties bij Montessorischool en Victor Hugoplantsoen.
- twee nieuwe voorzieningen plannen in de omgeving van de Molièrelaan, zo mogelijk in combinatie met het schoolplein van de 2e Marnixschool en in de omgeving van het Beethovenplein.
- sommige van de huidige sportplekken een kwaliteitsimpuls geven en 'zoneren' omdat zowel de oudere kinderen als de jongeren er gebruik van maken.
- waar nieuwbouw/reconstructie plaatsvindt, wordt aanvullende speelruimte aangeboden. Waar speelruimte verdwijnt komt speelruimte terug.

Nieuw Engeland

Binnen Nieuw Engeland zijn geen grote fysieke barrières maar fungeren de pleinen als attracties en zullen kinderen niet snel voorbij het plein gaan spelen. Bovendien zijn in deze buurt ook enkele sociale verschillen. Aan de andere kant van het spoor ligt nog een stukje buurt, Schepenbuurt genaamd. Dit is een apart speelbuurtje.

Informele speelruimte

Er is in de buurten van Nieuw Engeland voldoende informele speelruimte. Al neemt deze wel drastisch af als alle auto's er staan. Maar er zijn voldoende en goed bereikbare velden, pleinen en groenstroken als uitwijkplekken.

Onze ambitie voor de informele speelruimte is:

- duidelijke routing naar formele speelplekken
- kindvriendelijker stoepen (speelprikkel, ruimte voor spelen op de stoepen)

- kindvriendelijker inrichting groenzone langs de Cremerstraat (natuurlijk en belevingsgericht: zand, water, insecten, dood hout, insectenhôtels, vlinderstruiken; makkelijke moestuintjes, bloemenplukmengsels, etc.)
- informeel trapveld met paaltjes op veldje Tjalkstraat
- informeel trapveld met paaltjes op veldje Tjalkstraat

Informeel	Stoepen	Pleinen	Parken	Straten	Bosjes	Veldjes	Tuinen	Water
0 t/m 5	+	nvt	nvt	+/-	nvt	+/-	+	nvt
6 t/m 11	+	++	+	+/-	+/-	+	+/-	-

Formele speelruimte

In totaal zijn voor beide doelgroepen in de huidige situatie 9 speelplekken aanwezig, variërend in grootte en inrichting. Gemiddeld moeten 107 kinderen en jeugdigen een plek delen. In de huidige situatie staan er op 7 plekken voorzieningen voor kinderen en op 8 plekken voorzieningen voor jeugd.

nieuw engeland	Speelplekken			Kindergegevens	
	huidig aantal	Utrechtse norm	advies OBB	Aantal	Aantal knd/ha
Totaal/gemiddeld	9	20	8	965	8,6
Geschikt voor 0 t/m 5	7	20	6	610	10,9
Geschikt voor 6 t/m 11	8	5	6	355	6,3

Gezien het wenselijke basisvoorzieningsniveau zouden er minimaal 20 plekken moeten zijn voor de kinderen, waarvan 5 mede geschikt voor de jeugd.

De huidige spreiding van de plekken over de buurten is goed. Er zijn grote centraal liggende plekken die over het algemeen goed bereikbaar zijn voor kinderen vanaf circa 6 jaar. Het tekort aan plekken voor kinderen wordt ruimschoots goedge maakt door de inrichting van de grote centraal gelegen plekken. Ouders gaan hier graag heen met hun kinderen om er te spelen. Nieuwe plekken zijn dan ook niet nodig en investeringen hiervoor kunnen beter ingezet worden voor het vergroten van de informele bespeelbaarheid van de straten en spelbegeleiding op plekken waar de gebruiksdruk hoog is.

Onze ambitie voor de formele speelruimte is:

- concept met centrale plekken handhaven, ondersteund door informeel bespeelbare straten en veilige 'routing' naar plekken, zodat kinderen vanaf 6 jaar in principe zelfstandig naar de plekken kunnen;
- aandacht voor de bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van de speelplekken en voor de hoge gebruiksdruk door goed ontwerp en spelbegeleiding;
- in omgeving De Genestetstraat leeftijds specifieke plekken.

Lombok

Informeel spelen

De informele speelruimte is onvoldoende voor de kinderen en jeugd in deze buurt. Wel zijn er enkele verrassende hoekjes die soms wat lucht geven.

Onze ambitie voor de informele speelruimte is:

- duidelijke routing naar Makassarstraat, Molenpark, Regenboog, Marjellapark en Park Oog en Al;
- duidelijke routing op willekeurige plek naar dichtstbijzijnde speelplek;
- speeloversteekpunten maken over Kanaalstraat, Laan van Nieuw Guinea en Vleutenseweg;
- speelrouten netwerk realiseren met speelprikkels in Lombok van en naar goede speelplekken, scholen etc. meer gebruik maken van de stoepen om veilig te spelen ;
- maatregelen bekijken voor kindvriendelijke oevers Leidsche Rijn en Oude Rijn (vissen, waterdieren, waterspel etc.);
- de welzijnsorganisatie – of ouders! - vragen om speurtochten uit te zetten door Lombok (via basisscholen) om zo kinderen op weg te krijgen in de buurt.

Informeel	Stoepen	Pleinen	Parken	Straten	Bosjes	Veldjes	Tuinen	Water
0 t/m 5	+/-	Nvt	nvt	-	nvt	-	-	nvt
6 t/m 11	+/-	+/-	-	+/-	-	-	-	+/-

Formele speelruimte

totaal zijn voor beide doelgroepen in de huidige situatie 17 speelplekken aanwezig, variërend in grootte en inrichting. Op 3 plekken staat een enkele wipveer of hinkelset.

Gemiddeld moeten 71 kinderen en jeugdigen een plek delen. In de huidige situatie staan er op 16 plekken voorzieningen voor kinderen en op 10 plekken voorzieningen voor jeugd.

Lombok	Speelplekken			Kindergegevens	
	huidig aantal	Utrechtse norm	advies OBB	Aantal	Aantal knd/ha
Totaal/gemiddeld	17	25	20	1.222	8,2
Geschikt voor 0 t/m 5	16	25	18	762	10,2
Geschikt voor 6 t/m 11	10	6	12	460	6,1

Gezien het wenselijke basisvoorzieningsniveau zouden er minimaal 25 plekken moeten zijn voor de kinderen, waarvan 6 mede geschikt voor de jeugd.

De Utrechtse norm van 25 speelplekken is hier schier onmogelijk. Bovendien biedt de wijk te weinig grote open ruimten om het met krachtige centrale plekken op te lossen. Het blijft hier dus een zaak van maatwerkoplossingen voor zowel informele als formele speelruimte, waarbij constant gezocht wordt naar mogelijkheden.

Onze ambitie voor de formele speelruimte is:

- bestaande plekken handhaven en bij vervanging goed ontwerp laten maken;
- speelruimte in Makassarstraat en Molenpark koesteren;
- kansen voor speelruimte op negen locaties in de wijk onderzoeken;
- waar mogelijk schoolpleinen betrekken bij het vinden van formele speelruimte in Lombok;
- 2 openbare speelplekken realiseren in Lombok ten noorden van de Kanaalstraat voor kinderen de komende 5 jaar

AMBITIES DEEL II: JONGEREN

Bij jongeren gaat het niet meer om spelen, maar om sport en ontmoeting. Het informele spelen is het ontmoeten op straat geworden. Hiervoor kiezen de jongeren zelf hun plek uit en maken ze gebruik van aanwezige zit- en ontmoetingsaanleidingen die daar al dan niet specifiek voor zijn aangebracht. Het formele sporten en ontmoeten gebeurt op de formele sportplekken. Jongeren kunnen en mogen zelfstandig verder van huis. De ligging van de voorzieningen mag dan ook iets verder weg zijn. Echter ook jongeren hebben graag plekken in hun eigen wijk of zelfs buurt, waar ze vlak voor of na het eten kunnen sporten en ontmoeten. Door te zorgen voor voldoende en goede spreiding van deze voorzieningen over de buurten waar de jongeren wonen, ontstaat er een natuurlijke spreiding van jongeren over de wijken en buurten.

Er zijn op dit moment circa 1.470 jongeren van 12 tot en met 18 jaar in Utrecht West. Dit aantal zal de komende jaren volgens de wijkprognoses met rond de 1.500 jongeren ongeveer gelijk blijven. Op dit moment wonen er ruim 2.000 kinderen in West, mochten deze kinderen hier blijven tijdens het opgroeien, dan zijn er over circa 10-15 jaar ruim 2.500 jongeren te verwachten. Nauwkeurig volgen van prognoses kan problemen in relatie tot het voorzieningsniveau voorkomen.

Sport- en ontmoetingsplekken

Op dit moment zijn er 17 plekken geschikt voor jongeren om gebruik van te maken. De meeste plekken zijn ingericht voor 'lokaal' gebruik. Al hebben de skatebaan in het Tussenbroekplantsoen, het Majellapark, het Molenpark, het Schimmelplein en Cremerplein wel aantrekkingskracht op groepen die van verder komen. Dit ligt aan het feit dat de overige plekken niet heel aantrekkelijk zijn ingericht of vrij klein zijn. De wijk ligt wat afzijdig, waardoor er niet snel buiten de wijk wordt gesport en buiten de schooltijden wordt ontmoet.

Voorzieningen nodig	Nu	Over 5 tot 10 jaar
No Problem	3	3
Stay Around	19	20
Sportplek/Playground	15	15
What's Up	29	30
Kiss & Greet	49	50

(Kiss & Greet zijn de van nature aanwezige informele ontmoetingsplekken, What's Up zijn de eenvoudige zit- en kletsplekken en Stay Around zijn de meer formele ontmoetingsplekken, Playground zijn de sportplekken en No Problem zijn de overlooplekken (JOP's).

Gezien het aantal jongeren zouden er op dit moment in totaal 3 No Probleemplekken moeten zijn, waar 's zomers ook na 22.00 uur gesport en ontmoet kan worden. In totaal zouden er 15 sportplekken moeten zijn met daarbij een Stay Aroundplek, en los daarvan nog circa 4 Stay Aroundplekken. Verspreid over de wijk zijn verder circa 30 locaties nodig met een bankje of een muurtje waar kleine groepjes jongeren even met elkaar kunnen kletsen en de laatste nieuwtjes uitwisselen. Circa 50% van het ontmoeten regelt zichzelf. Deze 49 groetplekken zijn van nature aanwezig in West. Belangrijke ruimten zijn daarbij vooral de pleinen, de parken, de waterkanten langs de Oude Rijn, de Leidsche Rijn, het Merwedekanaal en het Amsterdam-Rijnkanaal. Vooral langs de grotere watergangen zijn er eigenlijk te weinig bankjes te vinden. Een deel van de oudere jongeren (14+) zal zeker naar het winkelcentrum van Utrecht trekken. Belangrijk aandachtspunt is dat bijna alle plekken gedeeld moeten worden met de jeugd, wat soms voor gebruikconflicten zorgt.

Onze ambitie voor de sport- en ontmoetingsruimte voor jongeren is:

- zorgen voor vervanging voetbalkooi West-Side
- enkele plekken specifiek voor jongeren aanwijzen;
- opknappen/opwaarderen sportplekken Makassarstraat, Park Oog in Al, J. Uyttenhaageplantsoen;
- zorgen voor voldoende Stay Around- en What's Up-plekken in Lombok en Oog in Al.

TOT SLOT

Algemeen

Ons college staat een stad voor ogen waar kinderen naar hartenlust buiten kunnen spelen en waar jongeren elkaar buiten kunnen ontmoeten. In het Collegeprogramma staat deze ambitie uitdrukkelijk genoemd. Om deze ambitie concreet te maken hebben wij in 2009 met de speelruimtenota 'Geef Jeugd de Ruimte' dit uitgewerkt tot de zgn. 'Utrechtse norm'. Tevens hebben wij besloten om voor alle wijken een wijkspiegelruimte te stellen. Wil de nota 'Ruimte voor de jeugd!' echt impact hebben, dan moet er stadbreed meer aandacht voor speelruimte komen in Utrecht. Het delen van kennis omtrent speelonderwerpen op stedelijk niveau kan bijdragen aan een kindvriendelijker inrichting. Het behoeftegericht werken is daarbij een aandachtspunt, echter lang niet altijd is de wens van de bewoners de beste speelontwikkeling.

Door het intersectorale karakter, de veiligheidswetgeving (WAS) en de zeer uiteenlopende wensen en klachten van bewoners zijn beleid en beheer t.a.v. speelvoorzieningen complexer dan in eerste instantie lijkt. Daarnaast worden beheerders geconfronteerd met beperkte middelen en met verhevigde overlastperceptie in de omgeving van lawaai makende kinderen en hangjongeren.

In de beheertaak ligt in de komende jaren dan ook een grote uitdaging.

Aangezien er naar verwachting weinig aanvullende investeringsmiddelen beschikbaar komen, zal de realisering van de plannen grotendeels via de instandhoudingsbudgetten plaats moeten vinden. Extra reden om de beschikbare middelen effectief in te zetten en planmatig om te gaan met de aanwezige speelruimte.

Het is gangbare praktijk dat bewoners verzoeken voor speelruimte of speeltoestellen doen ten laste van het Leefbaarheidsbudget (LBB). Met de belangrijke kanttekening dat het LBB als financieringsbron primair dient voor bewonersinitiatieven om de leefbaarheid te vergroten. In een aantal gevallen is dat initiatief een nieuw speeltoestel. Gelet op de bezuinigingen, als gevolg waarvan scherpe keuzes gemaakt moeten worden, kan dit wijkspiegelruimte kader een instrument zijn om aanvragen uit het LBB te toetsen.

West

De analyse van de actuele speelsituatie in de wijk West heeft een aantal leemtes aangetoond:

Nieuw Engeland

De huidige spreiding van de plekken over de buurt is goed. Nieuwe plekken zijn dan ook niet nodig en investeringen hiervoor kunnen beter ingezet worden voor het vergroten van de informele bespeelbaarheid van de straten en spelbegeleiding op plekken waar de gebruiksdruk hoog is.

Oog in Al

Er is een groot tekort aan speelplekken voor de kinderen. Alle mogelijke formele speelruimte is dan ook nodig. Investeren in kleine verspreid liggende plekken is te kostbaar. De ambitie voor de formele speelruimte is dan ook om hier grote, goed gespreid liggende plekken aan te bieden zoals ook in Nieuw Engeland het geval is.

Lombok:

De Utrechtse norm van 25 speelplekken is hier bijna niet mogelijk. Bovendien biedt de wijk te weinig grote open ruimten om het met krachtige centrale plekken op te lossen. Het blijft hier dus een kwestie van maatwerkoplossingen voor zowel informele als formele speelruimte, waarbij constant gezocht moet worden naar mogelijkheden. Zoals het benutten van de stoepen waar kinderen ongehinderd en veilig kunnen spelen.

Jongeren

De benodigde groetplekken zijn van nature aanwezig in West. Belangrijke ruimten zijn daarbij vooral de pleinen, de parken, de waterkanten langs de Oude Rijn, de Leidsche Rijn, het Merwedekanaal en het Amsterdam-Rijnkanaal. Vooral langs de grotere watergangen zijn er eigenlijk te weinig bankjes te vinden. Een deel van de oudere jongeren (14+) zal zeker naar het winkelcentrum van Utrecht trekken. Groot aandachtspunt is dat bijna alle plekken gedeeld moeten worden met de jeugd, wat soms voor gebruikconflicten zorgt.

BIJLAGE

kaart met speelplekken (ingeplot door OBB)